GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 219. W Piątek dnia 18. Września. **1840.**

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 16. Września.

J. K. W. Xiężna Karolowa, przybyła tu z Wejmaru.

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z nad granicy Rossyjsko-Polskiéj, dnia 4. Września.

(*Korresp. Hamb.*) — Pogłoska, że Xiążę Namiestnik Feldmarszałek Paszkiewicz z dotychczasowéj służby wystąpi, aby objąć naczelne dowództwo nad całą w południowych prowincyach zgromadzoną armią Rossyjską, potwierdza się. Nietylko bowiem sam Xiążę w prywatnych stósunkach swoich takie poczynił urządzenia, które dłuższéj niebytności jego na przyszłość dowodzą, lecz mianowanie też Radzcy Stanu Fuhrmann Prezydującym w Radzie Stanu na przypadek wydarzyć się mogącéj nieobecności samego Namiestnika, nadaje wieści téj niejaką pewność. Oddział armii wspomnianéj, właśnie ten, który przeznaczono na zasłonę Konstantynopola, zostawać będzie pod rozkazami Generała jazdy, Hr. Orłowa. — Rząd Rossyjski ważną wśród obecnych okoliczności i surową wydał notę do gabinetu Francuzkiego, dotyczącą się stósunków wychodzców Polskich. Sprawa ta, która inne do poczwórnego sprzymierza wpływające mocarstwa mniéj obchodzi, Rossyi bezpośrednio się dotyczy.

Francya.

Z Paryża, dnia 9. Września.

Postępowanie Kommodora Napier ministeryalnemu Kuryerowi dało powód do następujących uwag: „Wezwanie do władz syryjskich nastąpiło d. 14. Sierpnia, więc o dwa dni prędzéj, nim posłannik Porty Wicekróla o traktacie z dn. 15. Lipca zawiadomił. Angielski Kommodore wkrótce potém kroki nieprzyjacielskie przez zabranie kilku okrętów przewozowych rozpoczął. Jest to faktum, które, zdaniem naszém, honor rządu angielskiego upośledza. Prawo narodów zezwala na kroki nieprzyjacielskie dopiero po wypowiedzeniu wojny. Zabranie okrętów egipskich na wysokości morza przed upływem terminu, jest postępowaniem zupełnie podobném do bombardowania Kopenhagi i do innych czynów, plamiących pamięć Pitta. Tuszymy sobie, że rząd angielski do takich kroków nieupoważnił, lecz że instrukcye Napiera w prost od Lorda Ponsonby pochodzą, posiadającego nieograniczone pełnomocnictwo. Lord Palmerston jeden tylko obecnie posiada

środek, aby Francyi dowieść, że brutalstwo eskadry angielskiéj jemu jest obce, t. j. powinien i Lorda Ponsoby i Kommodora Napier równocześnie odwołać, inaczéj zdawałoby się, że sam wszelkiéj się podejmuje odpowiedzialności. Gazety londyńskie wiele prawią o okrucieństwach, jakich mieszkańcy Libanu od Mehmeda doznawają; ale jakież, pytamy się, Anglia daje wyobrażenie o rzetelności ucywilizowanych rządów, zabierając okręty przed wypowiedzeniem wojny? Jeżeli Anglia postępowania Kommodora Napier nienapiętnuje, jak się należy, skaza cała spadnie na jéj imię.«

Twierdzą, że ministeryum francuzkie na notę Palmerstona bardzo zwęzłowato odpowiedziało, żaląc się, że na Wschodzie już traktat w wykonywanie wprowadzać zaczynają, podczas kiedy rząd angielski gabinet francuzki o swych przyjaznych intencyach zapewnia.

Spokojność stolicy przez zabiegi rzemieślników niedoznała więcéj żadnéj przerwy.

Giełda, dnia 9. Września. Giełda nasza w takiém zamieszaniu i w takiéj obawie, że podobnego widoku od rewolucyi lipcowéj nieprzedstawiała. — Ostatnie wiadomości z Wschodu jak najniepomyślniéj na kursa wpływały.

Anglia.

Z Londynu, dnia 6. Września.

Pod względem podanéj przez gazety Francuzkie pogłoski, że odbywane w Windsorze z Królem Leopoldem konferencye do nowych układów doprowadziły i że skutkiem ich był projekt do podanéj przez Anglią gabinetowi Francuzkiemu noty, uważa Morning-Chronicle: „Co się tyczy takiéj noty, w któréjby oświadczano, że nie miano żadnych ku Francyi nieprzyjaźnych zamiarów i że jéj bynajmniéj z załatwienia spraw Wschodu wykluczyć nie usiłują, to przeciw temu nie mamy nic do nadmienienia. Jeżeli zaś pogłoska dodaje, iż nota ta oświadcza, że ugoda z d. 15. Lipca nie jest pogróżką przeciw Mehmedowi Alemu, lecz tylko do tego zmierza, aby się Baszy zapytać, jak sobie postąpić zamyśla, to nie ulega żadnéj wątpliwości, że ugoda wspomniana jest czémś więcéj, aniżeli tylko interpellacyą do Mehmeda Alego. Wiemy dobrze, do czego stary Basza zmierza; układ ten zawarto, ponieważ Europa ziszczeniu zrzędnych jego zamiarów zapobiedz postanowiła. Co się nareszcie tyczy kongressu (o którym pogłoska wspomina), mającego się odbyć w Wiedniu, w celu załatwienia spraw Wschodu wspólnie z Francyą, może wprawdzie, jeżeli się Francya z innémi mocarstwy połączy, kongres takowy późniéj nastąpić, ale środek takowy na nicby się nie przydał, dopóki Francya swojéj dotychczasowéj polityki się trzyma.«

Zaburzenia rzemieślników, obiad reformerów i pogłoski o nowych zabiegach Szuanów w Francyi spowodowały Morning Chronicle do uwagi, że rząd Francuzki zamiaru reorganizowania i umobilizowania gwardyi narodowych po całym kraju, zapewne zaniecha. «Wrzawa wojenna (powiada) sprawiona przez Ministeryum Francuzkie, wojną tchnące postanowienia królewskie i zawzięte denuncyacye prassy wydały naturalny skutek. Iskry te wpadły w część narodu Francuzkiego, która się najłatwiéj zapala a tak spokojność publiczna zakłócona została. Karoliści w zachodniéj Francyi i republikanie po wielkich miastach korzystając z téj wrzawy wojennéj wołają: « Teraz nam okoliczności sprzyjają!« — Zresztą zdaje się, że republikanie tą razą rozumniejsi, jak dawniéj. Nie proklamują rzeczy pospolitéj; zatknąwszy chorągiew obrali sobie za godło prawo powszechne wyborów, a i to obwinęli roszczeniem, aby tylko każdy gwardzista narodowy był obiorcem. Gdyby rząd obecnie rzemieślników w Lugdunie chciał uzbroić, obróciliby ci zapewne oręż swój nasamprzód przeciw zamożniejszym klassom. To samo nastąpiłoby w Strasburgu. A gdyby część klassy roboczéj na zachodzie uzbrojono, nie jeden może połączyłby się z Panem Bourmontem.«

Z dnia 9. Września.

Wczoraj przybyła tu poczta Wschodnio-indyjska; przywiozła wiadomość z Chin, że pierwszy oddział wyprawy przeciw Chinom dn. 30. Maja a reszta d. 2. Czerwca pod żagle wyszła. Najęto mnóstwo statków przewozowych w Kalkucie a z Madras jeszcze więcéj wojska do Chin zaambarkowano. Admirał Elliot z wyprawą tą zapewne ku końcowi Czerwca w Macao stanie. Dowodzi on najpotężniejszą flottą, jaka kiedykolwiek na morzu Indyjskiém się ukazała. Słychać, że podług planu operacyjnego nasamprzód na twierdze na Bocca-Tigris uderzą; ale i uderzenie na sam Peking ma być zamierzone. Admirał Elliot nietylko działaniom wojennym, lecz téż i dyplomatycznym czynnościom z rządem chińskim ma przewodniczyć. — Gazeta Times donosi, że cała eskadra składa się z 19 okrętów wojennych o 18 — 74 działach; liczby osady wojskowéj niepodaje ale wzywa rząd, żeby się miał na baczności i ostrożnie postępował. Chinczycy bowiem nie są pogardy godnémi nieprzyjaciołmi; kraj ich liczy 300 milionów ludności, prócz tego zapominać nienależy, że Rossya na poruszenia Anglii w téj

części świata bacznie uważa i że poselstwo rossyjskie do Pekingu już się wybrało. Wspomniona gazeta przy téj sposobności wyraża, że Rossya wyprawy swéj przeciw Chiwie bynajmniéj niezaniechała, że może widząc, jak potęga Anglii w Indjach przez rozprzestrzenienie granic aż do Kabulu znacznie osłabioną została a przez wyprawę chińską jeszcze bardziéj się osłabia, znienacka zamiary swoje w Azyi do skutku przyprowadzi, podczas kiedy przez zawiązanie traktatu londyńskiego uwagę Anglii od Azyi środkowéj odwraca i ją dostatecznie w Lewancie zatrudnia.

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 31. Sierpnia.

Wieczorem dn. 28. rząd drogą telegraficzną zawiadomiony został, że w Castello Branco powstanie wojskowe wybuchło i że 6ty pułk piechoty zbuntowawszy się tamże do Abrantes wyruszył, którego to miasta załoga z buntownikami połączyć się miała. Wołano: «Precz z Ministrami! Niech żyje konstytucya z r. 1820.!« Podobnie i oddział jazdy z Alentigo przeszedł do powstańców. Jakkolwiek bunt ten groźny obawę wzbudza, tuszą sobie jednak, że wkrótce przytłumiony zostanie, jeżeli tylko Oporto (miasto) rządowi wierne pozostanie; aby zaś je w wierności utrzymać, Deputowanego Avilę jako Gubernatora cywilnego do Oporto wysłano.

Egipt.

Z Alexandryi, d. 24. Sierpnia.

(*Gaz. pow. lipska.*) — Admirał Stopford z dwoma okrętami liniowémi stanął tu na kotwicy, tak, iż obecnie eskadra złożona z 3ch okrętów liniowych, trzech fregat, 2. korwet i 2. statków parowych, w obliczu Seraju się rozłożyła. Około bateryi po prawéj stronie Seraju rozciągającéj się aż do szpitalu, gorliwie pracują. Budują ją z worów pełnych piasku, ale mimo wszelkiego starania niezdołano jéj dotychczas uzbroić.

Dnia dzisiejszego o godz. 9. Generalni Konsulowie Anglii i Austryi Wicekróla odwiedzili, aby zażądać pewnéj i stanówczéj odpowiedzi na ultimatum dla Rifaata Beja, posła z Konstantynopola. Basza przyrzekł, że ją da w przeciągu czasu aż do północy dnia pozajutrzejszego, kiedy z tą chwilą upływa termin dla Syryi; o godzinie 4., jak zwyczajnie, pojechał do ogrodu swego Gibarra, gdzie przyjaciołom swoim i dworzanom powiedział, że Xiążę Metternich oszukać się dał, podpisując ten traktat, że on (Mehmed) mimo to w jedność mocarstw niewierzy, że więc nic przeciw niemu nieprzedsięwezmą. Zdanie to stało się u niego fixacyą. Gwardya narodowa powtórnie się ćwiczyć zaczyna.

Dziennik sporów obejmuje jeszcze następujące doniesienie prywatne z Alexandryi z d. 26. Sierpnia: »Basza od konsulów czterech mocarstw zawiadomiony został, że pierwszy termin dziesięciu dni upłynął. Konferencye między Baszą, konsulem francuzkim i posłem, Hr. Walewskim, bardzo często się odbywają. Nieminie ani dnia w którymby dyplomaci wspomnieni do Baszy się nieudawali. Angielsko-austryacka flotta stoi przed wnijściem do portu. Powiadają, że na pokładzie okrętów angielskich jest 6000 Albańczyków. Jedynie tylko Francya Baszę teraz wstrzymuje; gdyby nie wzgląd na nię, armia Ibrahima jużby była przez Taurus przeszła. Zawsze jeszcze mam nadzieję, że pokój zostanie ocalony.«

Ameryka.

Z Nowego Jorku piszą: Odebrano w Havrze gazety amerykańskie po 10. Lipca: Bil znany pod nazwiskiem Sub Treasury bill, to ogromne zagadnienie, które od tak dawna było polem bitwy dwóch wielkich stronnictw dzielących kraj cały, dawniéj już przez Senat przeszedł i w izbie reprezentantów tak iż go można uważać za obowiązujące prawo. Jest to największy prawodawczy wypadek, gdyż jest przyprowadzeniem do skutku zasad demokratycznych. Ten bill oddziela zupełnie Banki od Rządu co do finansowych stosunków. Nowe prawo upoważnia do ustanowienia nowych składów dla publicznego grosza, coś w rodzaju poborców generalnych francuzkich.

Rozmaite wiadomości.

»Tygodnika rolniczo-przemysłowego« pod redakcją T. W. Kochańskiego, wyszedł Nr. 33. i obejmuje: 1) O własnościach fizycznych i chemicznych części składowych gruntu. (Ciąg dalszy.) 2) Sposób pomnożenia piękności i dobroci owoców w sadach. 3) Pożytek z posmarowania drzew owocowych wapiennym rozciekiem. 4) Ulepszenie w fabrykacyi cukru. 5) Porównanie kosztów fabrykacyi cukru z buraków względem kosztów fabrykacyi z trzciny w krajach pod równikiem położonych. 6) Sposób robienia chleba z kartofli, podług podania p. Bourdon d'Aiguisy. 7) Wiadomości czasowe.

Farbowanie kokonów jedwabnych. — Niedawnémi czasy nadmieniano w pismach publicznych, o pewnym sposobie farbowania jedwabiu w ciele robaczka jedwabnego, któryto środek we Włoszech odkryć miano. Pan Bonnafous, korespondent paryskiéj aka-

demii umiejętności i gorliwy rozkrzewiciel jedwabnictwa, doniósł teraz listownie uczonym członkom téjże akademii, iż się mu powiodło odkryć sposób, którym to farbowanie się uskutecznia Wiadomo, iż Chińczykowie dla nadania większéj białości jedwabiu, posypują bardzo delikatną mąką ryżową liście, którémi swoje robaczki karmią. Włosi więc wpadli niedawno na myśl posypywania morwowych liści substancyą indygo albo marzaną, i tym sposobem powiodło się im uzyskać zupełnie błękitne i różowe oprzędy, któreto postępowanie piérwsi wynalazcy z taką troskliwością taili.

Tytuł barona był dawnych czasów we Francyi w tak wielkiém poważaniu, iż z nabożnego uwielbienia nawet go Swiętym nadawano. »Złożyła ona«, mówi Froissard o pewnéj osobie, »przed błogosławioném ciałem barona Jakóba śluby swoje.

Kobiety drukarzami. — Włość Gernay położona przy gościńcu, który z Paryża do Fontainebleau prowadzi, zbogacona będzie wkrótce przemysłem, który w swoim rodzaju sławę jéj zjedna. Powstanie tam nowa drukarnia, do któréj samę tylko płeć żeńską przyjmować będą. Zecery, korektorowie, drukarze, zgoła wszystkie stopnie armii typograficznéj, wystąpią w ubiorze kobiecym. Pewien Anglik miał dać pierwszy pomysł do tego przedsiębierstwa.

Wielka taniość. — W Bawaryi i Wirtembergii w porównaniu z innémi państwami, jest tak wielka taniość w gospodach, iż podróżni w tych krajach pod względem wydatków pieniężnych, bynajmniéj użalać się nie mogą. I tak w Monachium, jak Pan Lewald, wydawca dziennika „Europa“ donosi, w kawiarni Freuen za 9 krajcarów dostaniesz rosołu, sztukę mięsa i jarzyny, a dodawszy 3 krajcary, będziesz miał pieczeń i sałatę. Wszystko to jest czysto i smacznie sporządzone. — W Sztutgardzie za 24 kr. siadasz do wyśmienitego tables d'hôtes, który znajdziesz zastawiony, nietylko rybą, dziczyzną i młodą jarzyną, ale nawet tém wszystkiém, co tylko pora roku z sobą przynosi. Nad 30. kr. za obiad nie przyjmują, nawet najznaczniejsze oberze, i dą ą za to ośm półmisków równie jak i należące do tego przysmaki, wety i t. p.

OBWIESZCZENIE.

Do sprzedania starego na podwórzu podpisanego Sądu Ziemsko miejskiego stojącego budynku, który natychmiast zniesionym być ma, najwięcej dającemu, wyznaczony jest termin na

dzień 21. miesiąca bieżącego,

o godzinie 10téj zrana przed Dyrektorem Kancellaryi Reder w miejscu posiedzeń Sądu. Chęć kupienia mający wzywają się nań niniejszém.

Poznań, dnia 16. Września r. 1840.

Królewski Sąd Ziemsko-miejski.

OBWIESZCZENIE.

Przez Kommissarza podpisanego Sądu Ziemsko-miejskiego ma być w terminie

dnia 29. Września r. b.

i w dni następujące pozostałość ruchoma po Franciszku alias Andrzeju Grzeszkiewiczu proboszczu w dniu 3. Sierpnia r. b. w Jarocinie zmarłym, w domu jego zejścia, składająca się z żyjącego inwentarza gospodarczego, sprzętów domowych, mebli, sukien, książek, zboża i innych rzeczy najwięcéj dającemu za gotową zaraz zapłatą sprzedana. Ochotę kupna mających zaprasza się.

Gdyby ktoś prawo własności lub inne pretensye do przedmiotów pozostałości mieć mniemał, ma się więc wcześnie jeszcze przed terminem zgłosić i twierdzone przez niego prawo udowodnić, w przeciwnym razie sprzedaż niezawodnie nastąpi.

Pleszew, dnia 1. Września 1840.

Król. Pruski Sąd Ziemsko-miejski.

Czytelnię dzieł najnowszych francuzkich znacznie powiększyłem i urządziłem w sposób dozwalający korzystać z niéj i osobom zamiejscowym.

J. K. Żupański, w rynku № 70.

Ceny targowe w mieście Poznaniu.	Dnia 16. Września 1840. r.					
	od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen.
Pszenicy szefel	2	2	6	2	5	—
Zyta	1	6	9	1	8	3
Jęczmienia dt.	—	24	—	—	25	—
Owsa dt.	—	24	6	—	25	6
Tatarki dt.	—	—	—	—	—	—
Grochu dt.	—	—	—	—	—	—
Ziemiaków dt.	—	12	6	—	13	6
Siana cetnar	—	22	—	—	23	6
Słomy kopa	4	—	—	4	10	—
Masła garniec	1	20	—	1	22	6
Spirytusu beczka	18	—	—	19	—	—